

012/11 HIVJUÅNI

FYLKE: Buskerud

Kommune: Hol

Nedbørfelt: 59 km²

Toppunkt: 1875 moh.

Utløpspunkt: ca 690 moh.

Marin grense: -

Kraftpotensial: 45 GWh

SP-kategori: III

Økonomiklasse: 2

Naturgeogr. region: 35c

Hivjuåni er et høyfjellsvassdrag som ligger på nordsiden av Hallingskarvet. Bare et lite areal før utløpet ligger under 1000 moh.

Nedbørfeltet har polarklima. Ved Bakko i Hol som ligger utenfor og betydelig lavere enn nedbørfeltet er årsnedbøren 760 mm. Mest nedbør kommer sommer og høst.

Mange av de høyeste toppene i Hallingskarvet ligger på vannskillet mot sør. Høyest ruver Storeskuta. I sør finnes også noen mindre breer. Vassdraget har sine kilder innunder Storeskuta. Herfra renner Hivjuåni først mot nordøst for seinere å dreie mot øst-sørøst. Harrtjern i nord er det største vannet i nedbørfeltet. Elva fra vannet renner ned gjennom Hivjudalen og slutter seg til Hivjuåni der denne vider seg ut og renner rolig gjennom et myrlendt parti i hoveddalen. Hivjuåni går deretter i kraftige stryk ned til samløp med Storåni. Hivjuvatnet ligger på nordsiden av elva og er adskilt fra denne ved en kort elvestrekning. Hivjufossen er en mektig foss som ligger rett før elva slutter seg til Hemsila.

Sandstein, fyllitt og gneis-granittiske bergarter utgjør berggrunnen.

Lia ned mot Storåni er kledd av ulike typer bjørkeskog med innslag av gråor og hegg. Skoggrensen faller sammen med kanten av plataet. Spredt bjørkevegetasjon forekommer imidlertid lenger opp.

Mangelen på skog ved Hivjuvatnet kan skyldes avskogning, men kan like godt være topografisk/klimatisk betinget. Vegetasjonen i høyereliggende områder består av både rike og fattige utforminger avhengig av mektigheten på løsmassedekket.

Vassdraget er fritt for veier og det ligger bare et fåtalls hytter/setrer ved Hivjuvatnet.

Naturfaglige verdier

Vassdragets regionale representativitet antas å være middels eller høyere. Vassdraget er praktisk talt ikke påvirket av tekniske inngrep, noe som gjør det egnet som referansevassdrag. Det ligger i tilknytning til Hallingskarvet og innenfor det området som er foreslått lagt ut som nasjonalpark.

Vassdraget vurderes naturfaglig i sammenheng med Grytå og den vernede Skarvåi. Til sammen utgjør disse tre høyfjellsvassdragene en representativ del av Hallingskarvområdet.

Geofag

Hivjuåni ligger på grensen mellom det sørnorske grunnfjellsområdet og Jotundekket. Hallingskarvet er en sørlig utløper av Jotundekket bestående av gneis-granittiske bergarter. I skråningene opp mot de steile skrentene finnes sterkt foldet fyllitt. Metasandstein dominerer nordlige og lavereliggende deler av nedbørfeltet. I flate partier i øvre deler har elva et svakt meanderende løp.

*Middels verneverdi ***

Botanikk

Vassdraget har et relativt høyt totalt artstall. Variasjonen i vegetasjonstyper er stor, særlig av nordboreale bjørkeskogstyper og lavalpin myr-, våtmarks- og lesidevegetasjon. Vassdraget inneholder svært frodige og høyproduktive fjellbjørkeskoger og vierkratt. En del kalkrevende arter forekommer,

særlig i øvre deler.

*Middels verneverdi ***

Landfauna

Nedbørfeltet har et moderat antall fuglearter knyttet til våtmark. Til tross for et vegetasjonsrikt parti langs elva ved Hivjuvatn er ikke gressender registrert. Bergand er observert lenger inn i vassdraget. Vadefuglene er også forholdsvis svakt representert, mens forventede spurvefugler er registrert. Området har verdi for hekkende rovfugl.

Rein er vanligste hjortedyr og kan påtreffes i hele nedbørfeltet, mens elg og rådyr finnes i bjørkeskogbeltet.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Hivjuåni er middels rikt på små sjøer, de fleste på myrflatene på begge sider av hovedelva. Fyllitt bidrar til et ionerikt vann, noe som blant annet gjenspeiles i en forholdsvis gunstig pH (6,0-6,5). Ferskvannsbiologisk kan Hivjuåni sannsynligvis sammenlignes med Grytå som ligger på den andre siden av Hallingskarvet. Ørreten i øvre deler av Hivjuåni er av fin kvalitet og størrelse. Det samme er tilfelle med ørretbestanden i Hivjuvatnet. Vassdraget er uten tekniske inngrep og er ellers lite berørt og har referanseverdi. Hovedvassdraget Hemsila er preget av vannkraftutbygging.

*Stor verneverdi ****

Kulturminneverdier

Området omkring Strandavatnet/Sunndalen er spesielt interessant m.h.t. bosetning og utmarksbruk i yngre jernalder/middelalder. Ved elva og på stølen Hivjudalen er det funnet kullmilegroper, en indikasjon på at det her er drevet jernutvinning. Jernproduksjon, fangst og beitebruk har vært viktige grunnlag for bosetningen i Sunndalen.

Småbruket Hivjubakken har et tradisjonelt bygningsmiljø som representerer 1800-tallets byggeskikk. Ved Hivjuvatnet ligger to støler, myrslåtter og annen slåtteng. Særlig er nordre Svoi et fint stølsanlegg, med bl.a. et godt bevart steinfjøs. Det er flere gamle stølsområder høyere oppe i området.

Området har et kunnskapspotensial for belysning av utmarksbruk fra jernalder/middelalder til nyere tid. Kulturminner og kulturlandskap har opplevelsesverdier bl.a. gjennom sin nære visuelle tilknytning til vassdraget.

*Middels verneverdi ***

Friluftsjnteresser

Området har et landskapsmessig særpreg. Her finnes både bratte dalsider, vidder og et elvesystem med fosser og stryk; Hivjufossen er en attraksjon. Hallingskarvet er et kjent fjellparti som avgrenser nedbørfeltet i vest.

De øvre deler av vassdraget henger sammen med et større turområde ved Hallingskarvet, med forbindelse til Hardangervidda. Tilgjengeligheten her er bedre enn i de nedre deler.

Området er svært godt egnet til tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som fotturer, skiturer, bærplukking, jakt og fiske. Oppe på plataet er terrenget relativt oversiktlig og lett å ta seg fram i. Løype- og stinettet er godt utbygd, med bl.a. forbindelse til DNTs løyopenett fra Raggsteindalen til Finse. Området brukes både av lokalbefolkning, hytteeiere og tilreisende turister til helge- og ferieturer.

*Meget stor verdi *****

Landbruksinteresser

Området nyttes noe til beite. Helt nederst i vassdraget

ligger ei seter med noe beitemark rundt.

*Middels verdi ***

Kraftressurser

Hivjuåni kan overføres til Strandevatn og nyttes i opprustingen av Hol kraftverk. Dette vil kunne gi 45 GWh midlere årsproduksjon billig kraft. Prosjektet er plassert i kategori III (12) i Samlet plan.